

IX BO‘LIM.

SOLIQ ORGANLARINING HUJJATLARI VA ULAR MANSABDOR SHAXSLARINING HARAKATLARI (HARAKATSIZLIGI) USTIDAN SHIKOYAT BERISH

30-bob. Soliq organlarining hujjatlari va ular mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan shikoyat berish tartibi

230-modda. Shikoyat berish huquqi

Har bir shaxs soliq organlarining normativ xususiyatga ega bo‘lmagan hujjatlari, ular mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan, agar ushbu shaxsning fikriga ko‘ra bunday hujjatlar, harakatlar (harakatsizlik) uning huquqlarini buzsa, shikoyat berish huquqiga ega.

Soliq to‘g‘risidagi qonun hujjatlariga yoki idoraviy normativ hujjatlarga muvofiq tuzilgan, soliq organlarining bir yoki bir nechta jismoniy yoki yuridik shaxsga qaratilgan, yuridik ahamiyatga molik muayyan harakatlarni sodir etishga undovchi ko‘rsatmasi mavjud bo‘lgan hujjat soliq organining normativ xususiyatga ega bo‘lmagan hujjati deb e’tirof etiladi.

Soliq organlarining normativ-huquqiy hujjatlari ustidan qonun hujjatlarida belgilangan tartibda shikoyat qilinishi mumkin.

Soliq organining sayyor soliq tekshiruvi yoki soliq auditi natijalari bo‘yicha qabul qilgan qarori yuqori turuvchi soliq organi yoki sud tomonidan bekor qilingan taqdirda, ushbu qaror bo‘yicha soliqlarning va moliyaviy sanksiyalarning undirilgan (to‘langan) summalari O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining ushbu summalar undirilgan (to‘langan) davrda amalda bo‘lgan qayta moliyalashtirish stavkasidan kelib chiqqan holda

hisoblangan foizlarni inobatga olgan holda qaytarilishi (hisobga olinishi) lozim.

231-modda. Shikoyat berish tartibi

Soliq organlarining qarorlari, ular mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan yuqori turuvchi soliq organiga shikoyat qilish soliq to'g'risidagi qonun hujjatlarida belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

Shaxsning soliq organiga uning kuchga kirgan va kuchga kirmagan, normativ xususiyatga ega bo'lmagan hujjatlari, uning mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan shikoyat qilingan murojaati, agar ushbu shaxsning fikriga ko'ra mazkur hujjatlar, harakatlar yoki harakatsizlik uning huquqlarini buzsa, shikoyat deb e'tirof etiladi.

Soliq organining yuqori turuvchi organiga yoki sudga shikoyat berish tegishincha shikoyat bo'yicha soliq organining yuqori turuvchi organi tomonidan qaror qabul qilinguniga yoki sudning qarori qonuniy kuchga kirguniga qadar shikoyat qilinayotgan qarorni yoki harakatni ijro etishni, shu jumladan qo'shimcha hisoblangan soliqlar va yig'implarni undirishni, shuningdek moliyaviy sanksiyalar qo'llanilishini to'xtatib turadi. Soliq to'lovchi qaysi soliq organining qarori yoki mansabdor shaxsining harakatlari (harakatsizligi) ustidan shikoyat qilayotgan bo'lsa, o'sha organi soliq organining yuqori turuvchi organiga yoki sudga shikoyat berganligi to'g'risida tegishli tasdiqlovchi hujjatlarni ilova qilgan holda xabardor qilishi shart.

Soliq organining sayyor soliq tekshiruvlari va soliq auditi natijalari bo'yicha qabul qilgan qarorlari ustidan sud tartibida shikoyat qilish faqat yuqori turuvchi soliq organiga shikoyat qilinganidan keyingina mumkin bo'ladi. Bu qoida O'zbekiston

Respublikasi Davlat soliq qo‘mitasining qarori ustidan shikoyat qilishga nisbatan tatbiq etilmaydi.

Agar shikoyat bo‘yicha qaror ushbu Kodeksning 235-moddasi **sakkizinchi** va **to‘qqizinchi qismlarida** belgilangan muddatlarda yuqori turuvchi soliq organi tomonidan qabul qilinmasa, soliq organlarining normativ xususiyatga ega bo‘lmagan hujjatlari, ular mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan sud tartibida shikoyat qilinishi mumkin.

Yuqori turuvchi soliq organlarining normativ xususiyatga ega bo‘lmagan, shikoyatlarni ko‘rib chiqish yakunlari bo‘yicha qabul qilingan hujjatlari ustidan faqat sud tartibida shikoyat qilinishi mumkin.

Tuman (shahar) davlat soliq inspeksiyalari, Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar davlat soliq boshqarmalarining normativ xususiyatga ega bo‘lmagan, shikoyatlarni ko‘rib chiqish yakunlari bo‘yicha qabul qilingan hujjatlari ustidan O‘zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo‘mitasiga shikoyat qilinishi mumkin.

O‘zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo‘mitasining normativ xususiyatga ega bo‘lmagan hujjatlari, ular mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan sud tartibida shikoyat qilinadi.

Yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan soliq organlarining hujjatlari (shu jumladan normativ hujjatlari), ular mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan sud tartibida shikoyat qilish O‘zbekiston Respublikasining qonun hujjatlarida nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi.

Shikoyat bergan shaxs shikoyat bo‘yicha qaror qabul qilinishiga qadar uni ko‘rib chiqayotgan soliq organiga yozma ariza yuborish yo‘li bilan shikoyatni to‘liq yoki qisman chaqirib olishi mumkin.

Shikoyatni chaqirib olish uni bergan shaxsni o'sha asoslarda shikoyat bilan takroran murojaat qilish huquqidan mahrum etadi.

232-modda. Soliq tekshiruvlari natijalari bo'yicha qabul qilingan soliq organlarining qarorlari ustidan shikoyat berish tartibi va muddatlari

Soliq organlarining sayyor soliq tekshiruvlari va soliq auditi natijalari bo'yicha qabul qilingan qarorlari ustidan shikoyat yuqori turuvchi soliq organiga qarorlari ustidan shikoyat qilinayotgan soliq organi orqali beriladi.

Qarorlari ustidan shikoyat qilinayotgan soliq organi bunday ariza kelib tushgan kundan e'tiboran uch kun ichida uni yuqori turuvchi soliq organiga barcha materiallar bilan birga yuborishi shart.

Soliq organlarining sayyor soliq tekshiruvlari va soliq auditi natijalari bo'yicha qabul qilingan qarorlari ustidan shikoyat shaxs o'z huquqlari buzilganligi to'g'risida bilgan yoki bilishi kerak bo'lgan kundan e'tiboran bir oy ichida berilishi mumkin.

Ushbu moddaning **uchinchi qismida** belgilangan muddat uzrli sababga ko'ra o'tkazib yuborilgan taqdirda, ushbu muddat shikoyat berayotgan shaxsning iltimosnomasi bo'yicha yuqori turuvchi soliq organi tomonidan tiklanishi mumkin.

233-modda. Shikoyatning shakli va mazmuni

Shikoyat va unga ilova qilinadigan hujjatlar soliq organiga yozma yoki elektron shaklda yuborilishi mumkin.

Shikoyat uni bergan shaxs yoki uning vakili tomonidan imzolanadi.

Shikoyatda quyidagilar ko'rsatiladi:

1) jismoniy shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi hamda yashash joyi yoki shikoyat berayotgan yuridik shaxsning nomi va manzili;

2) soliq organining normativ xususiyatga ega bo'lmagan hujjati, mansabdor shaxsning harakatlari (harakatsizligi) ustidan berilayotgan shikoyat;

3) soliq organining nomi, normativ xususiyatga ega bo'lmagan hujjat, ustidan shikoyat berilayotgan mansabdor shaxslarning harakatlari (harakatsizligi);

4) shikoyat berayotgan shaxs o'zining huquqlari qaysi asoslarga ko'ra buzilgan deb hisoblasa, o'sha asoslar;

5) shikoyat berayotgan shaxsning talablari.

Shikoyatda telefon raqamlari, elektron pochta manzillari va shikoyatni o'z vaqtida ko'rib chiqish uchun zarur bo'lgan boshqa ma'lumotlar ko'rsatilishi mumkin.

Shikoyat soliq organining normativ xususiyatga ega bo'lmagan hujjati, uning mansabdor shaxslarining harakatlari yoki harakatsizligi ustidan shikoyat berayotgan shaxsning vakolatli vakili tomonidan berilgan taqdirda, shikoyatga ushbu vakilning vakolatlarini tasdiqlovchi hujjatlar ilova qilinadi.

Shikoyatga shikoyat berayotgan shaxsning dalillarini tasdiqlovchi hujjatlar ilova qilinishi mumkin.

234-modda. Shikoyatni ko'rmasdan qoldirish

Yuqori turuvchi soliq organi, agar quyidagilarni aniqlagan bo'lsa, shikoyatni to'liq yoki qisman ko'rmasdan qoldiradi:

shikoyat shikoyatni bergan shaxs yoki uning vakili tomonidan imzolanmagan bo'lsa yoxud vakilning shikoyatni

imzolash uchun vakolatlarini tasdiqlovchi belgilangan tartibda rasmiylashtirilgan hujjatlar taqdim etilmagan bo'lsa;

shikoyat ushbu Kodeksda belgilangan shikoyat berish muddati tugaganidan keyin berilgan va uni tiklash to'g'risidagi iltimosnomani o'z ichiga olmagan bo'lsa yoki shikoyat berish uchun o'tkazib yuborilgan muddatni tiklash rad etilgan bo'lsa;

shikoyat bo'yicha qaror qabul qilinishiga qadar shikoyatni bergan shaxs nomidan shikoyatni to'liq yoki qisman chaqirib olish to'g'risidagi ariza kelib tushgan bo'lsa;

ilgari aynan o'sha asoslar bo'yicha shikoyat berilgan bo'lsa;

shikoyat soliq organining ushbu Kodeksga muvofiq belgilangan tartibda ilgari shikoyat qilingan qarori ustidan berilgan bo'lsa;

shikoyat ushbu Kodeksning [232-moddasida](#) belgilangan tartib buzilgan holda berilgan bo'lsa;

shikoyat ushbu Kodeksning [233-moddasi](#) talablariga muvofiq rasmiylashtirilmagan bo'lsa;

shikoyat qo'zg'atilgan jinoyat ishi doirasida yoki soliq to'lovchi sudga shikoyat masalasi bo'yicha murojaat qilganda berilgan bo'lsa.

Shikoyatni ko'rib chiqayotgan soliq organi shikoyat olingan yoxud shikoyatni to'liq yoki qisman chaqirib olish to'g'risidagi ariza olingan kundan e'tiboran besh kun ichida shikoyatni to'liq yoki qisman ko'rmasdan qoldirish haqida qaror qabul qiladi.

Qabul qilingan qaror to'g'risida shikoyatni bergan shaxsga qaror qabul qilingan kundan e'tiboran uch kun ichida yozma shaklda xabar beriladi.

Shikoyatni koʻrmasdan qoldirish shaxsning shikoyat berish uchun ushbu Kodeksda belgilangan muddatlarda shikoyat bilan takroran murojaat qilishiga monelik qilmaydi, bundan ushbu modda birinchi qismining toʻrtinchi va beshinchi xatboshilarida nazarda tutilgan asoslar boʻyicha shikoyatni koʻrmasdan qoldirish hollari mustasno.

235-modda. Yuqori turuvchi organ tomonidan shikoyatni koʻrib chiqish

Shikoyatni koʻrib chiqish davomida uni bergan shaxs oʻz dalillarini tasdiqlovchi qoʻshimcha hujjatlarni shikoyat boʻyicha qaror qabul qilinguniga qadar taqdim etishga haqli.

Yuqori turuvchi soliq organi shikoyatni, uni bergan shaxsning dalillarini tasdiqlovchi hujjatlarni, shikoyat koʻrib chiqilishi davomida taqdim etilgan qoʻshimcha hujjatlarni, shuningdek quyi turuvchi soliq organi tomonidan taqdim etilgan materiallarni koʻrib chiqadi.

Shikoyatni koʻrib chiquvchi soliq organi oʻz tashabbusiga koʻra yoki murojaat qiluvchining iltimosiga koʻra shikoyatni eshitishni tashkil etishi mumkin.

Yuqori turuvchi soliq organi shikoyatni koʻrib chiqish yakunlari boʻyicha quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

shikoyatni qanoatlantirmasdan qoldiradi;

soliq organining normativ xususiyatga ega boʻlmagan hujjatini bekor qiladi;

soliq organining qarorini toʻliq yoki qisman bekor qiladi;

soliq organining qarorini toʻliq bekor qiladi va ish yuzasidan yangi qaror qabul qiladi;

soliq organlari mansabdor shaxslarining harakatlarini (harakatsizligini) noqonuniy deb e'tirof etadi va ishning mohiyati bo'yicha qaror chiqaradi.

Agar shikoyat bergan shaxs shikoyat bo'yicha qaror qabul qilinishiga qadar ushbu shikoyatni ko'rib chiqish davomida taqdim etilgan qo'shimcha hujjatlarni qarori ustidan shikoyat berilgan soliq organiga o'z vaqtida taqdim etish mumkin bo'lmagan sabablar bo'yicha tushuntirishlarni taqdim etgan bo'lsa, bu qo'shimcha hujjatlar yuqori turuvchi soliq organi tomonidan ko'rib chiqiladi. Mazkur qoida ushbu Kodeksning [159](#) yoki [166-moddalarida](#) nazarda tutilgan tartibda qabul qilingan qarorlar ustidan shikoyat berilganda qo'llaniladi.

Yuqori turuvchi soliq organi, agar shikoyatni ko'rib chiqish natijasida soliq tekshiruvi materiallarini ko'rib chiqish tartib-taomilining muhim shartlari buzilganligi aniqlangan bo'lsa, ushbu Kodeksning [159](#) yoki [166-moddalarida](#) nazarda tutilgan tartibda qabul qilingan qarorni bekor qilishga haqlidir.

Yuqori turuvchi soliq organi qarorni bekor qilib, ko'rsatilgan materiallarni, shikoyat bergan shaxsning vajlarini tasdiqlovchi hujjatlarni, shikoyatni ko'rib chiqish davomida taqdim etilgan qo'shimcha hujjatlarni va ushbu Kodeksning tegishincha [159](#) yoki [166-moddalarida](#) nazarda tutilgan tartibda quyi turuvchi soliq organi tomonidan taqdim etilgan materiallarni ko'rib chiqadi hamda ushbu moddaning [to'rtinchi qismida](#) nazarda tutilgan qarorni qabul qiladi.

Ushbu Kodeksning [159-moddasida](#) nazarda tutilgan tartibda qabul qilingan qaror ustidan berilgan shikoyat bo'yicha qaror, soliq auditi natijalari bo'yicha soliqqa oid huquqbuzarlikni sodir etganlik uchun javobgarlikka tortish va (yoki) qo'shimcha hisoblangan soliqlarni to'lash to'g'risidagi qaror shikoyat olingan sanadan e'tiboran bir oy ichida yuqori turuvchi soliq

organi tomonidan qabul qilinadi. Bu muddat soliq organining rahbari (rahbar o‘rinbosari) tomonidan quyi turuvchi soliq organlaridan shikoyatni ko‘rib chiqish uchun zarur bo‘lgan hujjatlarni (axborotni) olish uchun yoki shikoyat bergan shaxs qo‘shimcha hujjatlarni taqdim etganda uzaytirilishi, biroq o‘n besh kundan ortiq bo‘lmagan muddatga uzaytirilishi mumkin.

Ushbu moddaning **sakkizinchi qismida** ko‘rsatilmagan shikoyat bo‘yicha qaror soliq organi tomonidan shikoyat olingan sanadan e‘tiboran o‘n besh kun ichida qabul qilinadi. Bu muddat soliq organining rahbari (rahbar o‘rinbosari) tomonidan quyi turuvchi soliq organlaridan shikoyatni ko‘rib chiqish uchun zarur bo‘lgan hujjatlarni (axborotni) olish uchun yoki shikoyat bergan shaxs qo‘shimcha hujjatlar taqdim etganda uzaytirilishi, biroq o‘n besh kundan ortiq bo‘lmagan muddatga uzaytirilishi mumkin.

Soliq organi rahbarining (rahbar o‘rinbosarining) shikoyatni ko‘rib chiqish muddatini uzaytirish to‘g‘risidagi qarori shikoyat bergan shaxsga qaror qabul qilingan sanadan e‘tiboran uch kun ichida topshiriladi yoki yuboriladi.

Soliq organining shikoyatni ko‘rib chiqish natijalari bo‘yicha qarori shikoyat bergan shaxsga qaror qabul qilingan sanadan e‘tiboran uch kun ichida topshiriladi yoki yuboriladi.

236-modda. Sudlar tomonidan shikoyatlarni ko‘rib chiqish

Soliq organlarining hujjatlari, ular mansabdor shaxslarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan sudga berilgan shikoyatlar qonun hujjatlarida belgilangan tartibda ko‘rib chiqiladi va hal etiladi.

